

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Ефективна економіка № 2, 2015

УДК 330.341.2: 361.422(477)

Л. В. Батченко,

*д. е. н., професор, професор кафедри журналістики і міжнародних відносин
Київського національного університету культури і мистецтв, м. Київ*

М. М. Деліні,

*к. е. н., доцент, доцент кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції
Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ БАЗИС ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗАСАД ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦТВА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Ludmila Batchenko,

*doctor of economic sciences, professor, professor of the department of Journalism and
International Relations*

Kyiv National university of culture and arts, Kyiv

Maryna Dielini,

*PhD in economics, associate professor, associate professor of the department of
management, informational-analytical activity and eurointegration,*

National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv

METHODOLOGICAL BASIS OF THE TRANSFORMATION OF THE INSTITUTIONAL PRINCIPLES OF THE FORMATION OF THE MECHANISM OF SOCIO-ECONOMIC RESPONSIBILITY OF ENTREPRENEURSHIP IN THE NATIONAL ECONOMY

В статті розглянуто основні теорії та концепції, що є основою соціально-економічної відповідальності підприємництва. Основними з них визначено теорії "соціальної солідарності" та "соціальної справедливості". Розглянуто теоретичне обґрунтування інституту соціально-економічної відповідальності підприємництва та зазначено роль економічних теорій та концепцій в цьому. Проаналізовано теорію "соціальної солідарності" з функціоналістської та конфліктної парадигм пізнання, а також теорій соціального капіталу та солідарної економіки. Інтерпретативна парадигма пізнання визначена важливою в науковій статті через вивчення дій індивіда виходячи із мікрорівня. Для формування дієвого механізму СЕВП в Україні це є необхідним через

врахування потреб та основних мотивів суспільства в управління цим процесом. Представлено класифікацію концепцій соціальної відповідальності бізнесу за соціально-економічними пріоритетами та різними типами дійових осіб, що вимагають дії за цими пріоритетами. Зазначено основні напрями, які будуть закладені в основу запропонованого методологічного базису трансформації інституційних засад формування механізму соціально-економічної відповідальності підприємництва в національній економіці.

The article deals with the main theories and concepts that underlie the socio-economic responsibility of entrepreneurship. The main ones are the theory of "social solidarity" and "social justice". The theoretical substantiation of the Institute of socio-economic responsibility of entrepreneurship (SERE) is considered and the role of economic theories and concepts in this is indicated. The theory of "social solidarity" is analyzed from the functionalist and conflict paradigms of cognition, as well as theories of social capital and solidarity economy. An interpretative paradigm of cognition is identified as important in a scientific article through studying the actions of an individual based on the micro level. In order to form the effective mechanism of the SERE in Ukraine, this is necessary because of the needs and main motives of society in managing this process. The classification of concepts of social responsibility of business according to socio-economic priorities and various types of actors demanding actions according to these priorities is presented. The main directions of the proposed methodological basis for the transformation of the institutional foundations of the formation of the mechanism of socio-economic responsibility of entrepreneurship in the national economy are outlined.

Ключові слова: *соціально-економічна відповідальність підприємництва, соціальна справедливість, соціальна солідарність, конфліктна парадигма, функціоналістська парадигма, інтерпретативна парадигма, соціалконструктивізм.*

Key words: *socio-economic responsibility of entrepreneurship, social justice, social solidarity, conflict paradigm, functionalist paradigm, interpretive paradigm, social constructivism.*

Постановка проблеми. Для формування ефективно діючого механізму соціально-економічної відповідальності підприємництва в національній економіці необхідним є визначення методологічного базису для трансформації існуючих інституційних засад, в основі якого стануть сучасні концепції, теорії та парадигми наукового пізнання, що створюють інституційні засади соціально-економічної відповідальності підприємництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Предметом свого наукового дослідження теорії, концепції та парадигми, які аналізують основи соціальної відповідальності бізнесу зробили Головінов О. М., Гриненко А. М., Дерев'янка Ю. М., Кубатко О. В., Литовченко І. В., Малик І. П., Мельник Л. Г., Ніколаєнко Н., Черниш Н. Й. Науковці досліджували основи функціонування теорій "соціальної справедливості" та "соціальної солідарності", соціалконструктивістської концепції, а також функціоналістську, конфлікту та інтерпретативну парадигми наукового пізнання. Результати наукових надбань вчених дозволяють визначити методологічний базис трансформації інституційних засад формування механізму соціально-економічної відповідальності підприємництва в національній економіці.

Метою статті є дослідження методологічного базису трансформації інституційних засад формування механізму соціально-економічної відповідальності підприємництва в національній економіці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідним є дослідження теорій "соціальної справедливості" та "соціальної солідарності".

Поняття соціальної відповідальності включає різноманітність взаємодоповнюючих і альтернативних теорій. Теоретичне обґрунтування інституту соціальної відповідальності бізнесу включає спроби узгодження результатів і намірів ринкової економіки. Розвитку соціальної відповідальності бізнесу сприяли сучасні ідеї, які лягли в її основу – теорія "справедливості як чесності" американських вчених Дж. Ролза, К. Дженкінса та теорія «соціальної солідарності» Л. Дюгі (французького правознавця). Згідно цих теорій соціальне положення людей повинно вирівнюватись тими засобами, які приймаються свідомо і добровільно. Прихильники неоліберальної теорії відстоюють точку зору, згідно якої бізнес приносить максимальну користь суспільству в тому випадку, коли прагне досягти приватного інтересу. На думку М. Фрідмена, компанія не відповідальна перед суспільством і окремими соціальними групами [1]. М. Фрідман вважає, що розвиток підприємництва неможливий з одночасним служінням суспільству, й що основна функція бізнесу – отримання прибутку. Вона несе не тільки економічний характер, а й соціальний.

Спочатку розглянемо теорію соціальної справедливості, яку Гриненко А. М. визначає наступним чином: «соціальна справедливість» – це соціально-психологічне сприйняття принципів і форм організації суспільства, що відповідає інтересам людей і соціальних груп, тобто узагальнена моральна оцінка суспільних відносин [2].

Соціальна справедливість є загальновизнаною цінністю сучасного демократичного суспільства, що закріплена в документах світової спільноти, зокрема в Міжнародних пактах ООН. В реалізації соціальної політики держави вона виступає як ключовий принцип [3]. Виділяється 4 принципи концепції справедливості: егалітаристський, утилітаристський, роулсанівський і ринковий. Обрання принципів соціальної справедливості в перерозподілі доходів в кожній країні визначається в залежності від її соціального та економічного спрямування, національних стандартів, духовної та культурної спадщини країни, тобто усього того, що впливає на національну систему країни. Важко виділити який з означених принципів концепції соціальної справедливості зараз актуальний для України. Раніше в нашій країні був егалітаристський принцип, але є зрозумілим, що з ринковою економікою суспільство переходить від колективістських до індивідуалістських засад [2].

Розробка теорії принципу соціальної справедливості може стати основою вибору механізмів реалізації соціальної політики держави в галузі надання соціальних послуг. Адже за ст. 3 Закону України «Про соціальні послуги» надання соціальних послуг ґрунтується, в тому числі і на принципі соціальної справедливості. Держава гарантує особам, які перебувають у складній життєвій ситуації, можливості отримання соціальних послуг на підставі принципу соціальної справедливості незалежно від статті, раси, національності, мови, походження, віросповідання, місця проживання тощо [3].

Таким чином, концепція соціальної справедливості передбачає врівноваження нерівностей в суспільстві, яке породжено ринковим механізмом та спричинює соціальну напругу в суспільстві. Саме винаходження консенсусу між потребами суспільства, внеском кожного громадянина та межами втручання держави в цей процес й є предметом концепції соціальної солідарності. Вважається, що Україні притаманна концепція егалітаристська, яка дісталась нам у спадок, але ринкові зміни диктують вимоги до знаходження нових шляхів підвищення рівня соціальної відповідальності та дотримання принципам соціальної солідарності. Основним завданням якої, на наш погляд, є формування такої національної системи, де б розбіжності між соціальними групами були б не критичними. Але в той самий час й не відбувався розподіл несправедливий, тобто без урахування внеску кожного індивіду.

Наступною концепцією соціальної відповідальності є концепція соціальної солідарності. Для її дослідження необхідним є попередній розгляд парадигм пізнання, які й лягли в основу цієї концепції, а також стануть провідними для побудови механізму СЕВП в Україні. Взагалі, розрізняють структурні (макросоціологічні) та інтерпретативні (мікросоціологічні) парадигми. Структурні поділяються на функціоналістські та конфліктні. Структурно-функціональний підхід спрямовує дослідника на аналіз функціонування суспільних явищ, на усвідомлення механізмів і способів їх відтворення, повторюваності, самопідтримки.

Структурний функціоналізм розглядає суспільство як соціальну систему, що має свою структуру і механізми взаємодії структурних елементів, кожен з яких виконує власну функцію. В якості системи може розглядатися будь-який соціальний інститут або організація. Соціальні

інститути пояснюються через призму функцій, які вони виконують в соціокультурній системі. Так, представники структурного функціоналізму, основною, загальною функцією будь-якого соціального інституту є задоволення тих соціальних потреб, заради яких він був створений [4].

Конфліктна бачить суспільство як суперечливе ціле через існування конфліктів, подолання яких й викликає розвиток цього суспільства.

Інтерпретативні парадигми пояснюють суспільство з погляду буденного життя людини в її найближчому оточенні, а тому предметом їхнього розгляду є переживання, думки, прагнення, мотивації, суб'єктивні відчуття людей, суб'єктивні смисли, що їх вкладає людина в різні судження, дії.

Категорія соціальна солідарність належить до понятійно-термінологічного апарату соціології. Через те, що розвиток категорії відбувався протягом усієї історії соціологічної думки, це спричинило розмаїття тлумачень. Спираючись на загальносоціологічну періодизацію, зазначимо, що перші розробки поняття соціальної солідарності були здійснені в межах структурного функціоналізму О. Контом та Е. Дюркгеймом.

Систематизація поглядів вчених на соціальну солідарність представлено у таблиці 1.

Таблиця 1.
Погляди вчених на соціальну солідарність

Вчений	Основна ідея
Парадигма структурного функціоналізму	
О. Конт	Солідарним є таке суспільство, у якого є цілісність, існує поділ праці та "спонтанна гармонія" між його різними частинами, а також злагода й альтруїзм, що переважають егоїзм.
Е. Дюркгейм	Поняття „соціальної солідарності” пов'язує з проблемою розподілу праці. Розподіл праці збільшує одночасно продуктивну силу та уміння працівника, складає достатню умову матеріального і інтелектуального розвитку суспільства, є джерелом цивілізації, але цивілізація сама по собі не є абсолютною цінністю. Функція розподілу праці - творення почуття соціальної солідарності, солідарних відносин в первинних групах, де, переслідуючи власні інтереси, люди солідаризуються.
Л. Дюгі	Людина існує та може існувати лише в суспільстві; суспільство існує завдяки солідарності. Перший вид солідарності – це солідарність за подібністю (механічна солідарність); другий – солідарність через розподіл праці (органічна солідарність).
П. Сорокін	Всі соціальні групи, як надіндивідуальні одиниці, являють собою організоване, „замирене” середовище, з єдиними шаблонами поведінки та єдиним розумінням належної, забороненої та рекомендованої взаємодії членів групи. Покарання і нагорода, як засоби суспільного впливу, стримують або притискають внутрішньогрупову боротьбу, та підтримують „замиреність” соціального середовища.
Конфліктна парадигма	
К. Маркс	Для К. Маркса суспільний розвиток є постійною та невпинною внутрішньою боротьбою. Розподіл класів за К.Марксом є причиною соціальних конфліктів, які в близькому майбутньому можуть зруйнувати буржуазний лад, у той час як для Е. Дюркгейма це був фактор солідаризації суспільства за принципом взаємодоповнення.
Г. Зіммель	Вбачав причину появи солідарності у ворожості, знайшов структурний зв'язок між конфліктом і солідарністю, сформулював ідею множинності солідарностей, що стало поштовхом до розвитку цього феномена. Солідарність і конфлікт виявляються двома головними формами індивідуального цілепокладання та волевиявлення, що об'єднують людей у суспільство.

Вчений	Основна ідея
Теорія соціального капіталу	
П. Бурдьє	Вбачає основи соціальної солідарності у створених домінуючою групою та індукованих на решту суспільства символічних комплексах, які є складноструктурованими як за змістом, так і з урахуванням когнітивних особливостей людей. Саме солідарні групи та спільноти є джерелом соціального капіталу, і лише перебуваючи в цих групах, індивіди отримують доступ до нього.
Теорія солідарної економіки	
Основоположники – Р. Оуен, Сен-Сімон, Фур'є і Прудон	Солідарна економіка являє собою набір організацій та ініціатив, метою економічної діяльності яких є не перерозподіл прибутку, а задоволення потреб колективу, наприклад, у створенні робочих місць, реалізації громадянських ініціатив, захисту навколишнього середовища, у сфері культури та освіти.
Є. Г. Бриндін	Розглядає питання «міжнародної економічної солідарності», заснованої на справедливому розподілі вироблених благ, спрямоване колективною мудрістю науки і духовності з урахуванням необхідності духовного підходу до регулювання економікою і соціальною сферою. Міжнародна економічна солідарність практично може бути досягнута благоволіннями і благодіяннями всіх народів у рамках здоров'язберігаючої рівномірної інноваційної економіки шляхом організації її оптимальної структури, колективної компетенції інноваційної діяльності.

Створено автором на основі [5; 6]

Отже, соціальна солідарність виходить із функціональстської парадигми передбачає взаємозалежність індивідів одне від одного, виконання ними певних соціальних ролей, інтеграцію ідей та цінностей, саме на цьому й побудована ідея соціальної солідарності. Ефективний розвиток національної економіки неможливий без об'єднання цінностей людей, розподілу праці між ними. Вчені зауважують, що збереження соціальної солідарності можливе за механізмів кар та покарання. Також солідарність має оборотну сторону – конфлікт. Саме ці два поняття – солідарність та конфлікт – й виявляються формами волевиявлення, які об'єднують людей у суспільство. Тому ідеї соціальної солідарності стають важливими при побудові інституційного механізму соціально-економічної відповідальності підприємництва в національній економіці.

Наступною важливою концепцією для побудови механізму СЕВП на національному рівні є конструктивістська чи соціалконструктивізм.

Взагалі, конструктивізм передбачає розгляд політичних явищ з соціальної точки зору. Саме соціальне розуміння політичної реальності й дає можливість визначити природу конкретних схем взаємодій. Велику увагу в соціалконструктивізмі приділяється дослідженню теорії інтеграції.

Все це ляже в основу побудови механізму СЕВП України, так як ідеї соціалконструктивізму враховують основний посил даного наукового дослідження. Так, представники школи соціального конструктивізму А. Вендт та С. Гуцціні вважають, що будь-яка політична дія або взаємодія не може розглядатись без врахування категорії "ідентичність". Вони виходять з того, що будь-яка політична дія повинна будуватись на нормативно-репрезентативному вимірі. А самі ці норми та правила конструюються вже виходячи із інтересів та потреб індивідів, які формують це суспільство. Саме врахування цієї інформації при здійсненні дії й обґрунтовує її раціональність. Інтерес в соціальному конструктивізмі є непостійною категорією, який змінюється в залежності від зовнішніх та внутрішніх чинників.

В цьому зв'язку варто зазначити, що інтерес з точки зору соціального конструктивізму є категорією непостійною, він може змінюватись залежно від впливу внутрішніх та зовнішніх чинників. Стародуб Т. зазначає, що за А. Вендтом, не дивлячись на те, що інтерес породжує дію, сама його поява не можлива без такого елемента як ідентичність. Політична дія залежить не тільки від специфіки середовища, в якому відбувається процес політичного співробітництва, але й від уявлень самих учасників про процес взаємодії, які склались протягом певного історичного розвитку та вплинули на формування їх ідентичності в розумінні приналежності до тієї чи іншої спільноти, передусім міжнародної регіональної або інтеррегіональної. Саме ця приналежність впливає на

визначення пріоритетів зовнішньої політики суб'єкта взаємодії й формулювання його інтересів та цілей. З точки зору соціального конструктивізму, інтерес виникає та реалізовується лише в процесі взаємодії [7]. Отже, остання думка є дуже важливою при розробці механізму СЕВП, тому що за нею можна побачити інтерес підприємців до соціально-відповідальних дій в процесі взаємодії із іншими підприємцями, інституційними установами, групами стейкхолдерів та результатами власних дій [7].

Таким чином, ми можемо зробити висновок стосовно концепції соціалконструктивізму: вона передбачає дослідження політичних дій з соціальної точки зору, тобто основних чинників, що впливають чи повинні впливати на діяльність індивідів. Велику роль в цьому відводиться ідентифікації індивіда, держави та віднесення себе до тієї чи іншої групи. Інтереси, мотиви та потреби можуть бути мобільними та змінюватись в залежності від групи, з якою ідентифікує себе індивід чи держава. Саме врахування цих інтересів й обґрунтовує раціональність введення нормативних інституційних регуляторів.

Перейдемо до розгляду основних теорії інтерпретативної парадигми, серед яких виділяють: теорію соціальної дії, теорію символічного інтеракціонізму, феноменологію, етнометодологію, теорію соціального обміну, теорію соціокультурної динаміки. Їхній розгляд є важливим для нашого дослідження через те, що вони вивчають дії індивіда виходячи із мікрорівня. Для аналізу даних в цій парадигмі використовуються не кількісні показники, а показники психологічних опитувань, спостережень. Для формування дієвого механізму СЕВП в Україні це є необхідним через врахування потреб та основних мотивів суспільства в управлінні цим процесом.

У таблиці 2 представимо основні характеристики цих теорій.

Таблиця 2.
Характеристика теорій інтерпретативної парадигми

Теорія	Представники	Характеристика
Символічний інтеракціонізм	Дж. Мід	Центральною категорією "соціальний процес", або "соціальний акт", який ототожнюється з безперервною, постійною зміною та розвитком. Змістом соціальних процесів є взаємодія індивідів у групі та суспільстві. Все інше, що існує у соціальному просторі, є наслідком соціального процесу взаємодії і соціальний світ, тобто суспільство загалом, і середовище соціальної діяльності, і сам індивід.
Соціальної дії	М. Вебер	Найбільш "понятійним" в цій теорії є дія осмислена, тобто дія, спрямована на досягнення усвідомлюваних діючим індивідом цілей і така, що використовує для цих цілей засоби, визнані за адекватні самим діючим індивідом. Описаний тип дії Вебер називає цілераціональним.
Феноменологія	А. Щюц, Т. Лукман	Дослідження духовних сутностей. Основними принципами феноменологічного підходу є: соціальна реальність – це існуючий до нас інтерсуб'єктивний світ; люди можуть долучитися до цього світу лише шляхом накопичення власного досвіду взаємодії з оточенням. Головну роль у цьому відіграє виховання у сім'ї та навчання у школі; таке долучення дозволяє ставити перед собою реальні цілі та досягати їх; тому соціальна дія – це продумана, осмислена і спланована поведінка людини в її духовній взаємодії з іншими людьми.

Етнометодологія	Г.Гарфінкель, Е. Гоффман	Вважають, що комунікація між людьми несе істотнішу інформацію, ніж та, що висловлюється вербально, тому що існує ще неявне, фонове знання, яке опирається на поняття, які за мовчазною згодою визнаються учасниками комунікативного процесу. Соціокультурна реальність, є потоком неповторних, унікальних ситуацій, які виникають у процесі комунікацій. Люди спільно будують соціальну реальність.
Соціального обміну	Д. Хоманс, П. Блау	Процес соціальної взаємодії тлумачиться як постійний обмін між людьми, різноманітними формами вигоди. Обмінні акти розглядаються як елементарні акти, з яких складається фундаментальний рівень суспільного життя, а всі більш складні структурні виникнення (інституції, організації) пояснюються як наслідки обмінних відносин. Особисті інтереси виступають універсальною спонукальною мотивацією, котра рухає світом. Людська природа є такою, що люди хочуть і намагаються збільшити задоволення від приємного і водночас уникнути неприємного. А оскільки ресурси суспільних благ найчастіше обмежені, то для задоволення постійно зростаючих потреб і досягнення власних цілей люди, як соціальні суб'єкти, вступають у відносини обміну.
Соціокультурної динаміки	П. Сорокін	Соціокультурна реальність, як нескінченна різноманітність, охоплює всі можливі прояви соціальної діяльності людини і складається зі соціокультурних феноменів різних рівнів. Найвищий з них - соціокультурна суперсистема; системи нижчого рівня - мова, етика, релігія, мистецтво, наука. Історія для П. Сорокіна - процес закономірних змін всередині соціокультурних систем та наступної заміни однієї суперсистеми іншою.

Створено автором на основі [8]

Таким чином, із представлених теорій можна виділити наступні, елементи яких можна буде використовувати при побудові механізму СЕВП в Україні: символічний інтеракціонізм (постійна взаємодія індивідів, яка призводить до розвитку й таким чином створює відповідне суспільство); соціальної дії (орієнтація індивіда на суспільство чи інших індивідів); феноменологія (виховання духовних цінностей в індивідів – майбутніх підприємців); соціального обміну (обмін між людьми різноманітними формами вигоди: підприємство здійснює соціальні дії, що у відповідь підвищує його імідж та приваблює клієнтів).

Можна також виділити ще наступну класифікацію концепцій КСВ (за Малик І. П.), яку розрізняють залежно від національних соціально-економічних пріоритетів та різних типів дійових осіб, що вимагають дії за цими пріоритетами. Так ними є:

Концепція економічної відповідальності полягає в тому, що СББ розуміють як економічну відповідальність фірми за здійснення ділових операцій та підтримку рентабельності.

Концепція базової бізнес-стратегії передбачає, що бізнес може бути ефективним лише за умови успішного функціонування суспільства, в якому він здійснюється.

Концепція обов'язків стверджує, що корпорації необхідно оцінювати не лише за їхнім економічним успіхом, але й за неекономічними критеріями. Для виконання належної корпоративної ролі, корпорація повинна виконувати економічний, правовий, етичний, філантропічний обов'язки.

Концепція „стейкхолдерів” передбачає, що в організації наявні певні групи зацікавлених осіб (акціонери, працівники, покупці, постачальники, держава тощо), які впливають на організацію або на яких впливає сама організація і яких можна розглядати як таких, що покладають на організацію певну відповідальність.

Концепція корпоративної підзвітності підкреслює, що компанії несуть відповідальність за наслідки своїх дій і тому мають стати більш підзвітними перед суспільством, крім відповідальності перед своїми зацікавленими сторонами.

Добровільна концепція передбачає зобов'язання компанії досягати довгострокових цілей, корисних для суспільства.

Концепція проактивності є засобом реагування на зміни у сталому розвитку суспільства. Компанії реагують реактивним (підхід на основі реакції) або проактивним шляхом (стратегічний підхід) [9]

Важко сказати, що кожна з цих концепцій є самостійною та обмеженою від інших. Усі вони поєднують основні напрями, які слід розвивати в Україні разом із соціально-економічною відповідальністю підприємництва. Тобто, узагальнена концепція СЕВП України повинна будуватись на наступних засадах: підприємства націлені на отримання прибутку та підтримання рентабельності для реалізації довгострокових соціальних цілей розвитку суспільства; оцінка діяльності підприємств на основі соціального звітування та урахування потреб та інтересів стейкхолдерів компаній; швидке реагування на зміни в суспільстві та побудова стратегій соціальної відповідальності.

На рисунку 1 представлений методологічний базис трансформації інституційних засад формування механізмів соціально-економічної відповідальності підприємництва в національній економіці, який заснований на досліджених вище парадигмах та концепціях.

Висновки. Проведений аналіз дозволив дослідити методологічний базис та сформулювати напрями трансформації інституційних засад формування механізму соціально-економічної відповідальності підприємництва в національній економіці. В методологію побудови механізму СЕВП увійшла концепція соціальної солідарності, яка є концепцією функціоналістської парадигми та основні конструкти в нашому механізмі стануть: індивіди залежать один від одного, виконують певні роль, й таким чином відбувається інтеграція ідей та цінностей. Роль держави тут буде прослідковуватись в побудові механізму збереження солідарності – кара та покарання. Все інше – частка приватного сектору. Основним спрямуванням концепції соціальної справедливості буде зниження диференціації соціальних груп в Україні та побудова середнього класу. Роль держави проявляється в формуванні інструментів, якими досягається соціальна справедливість, але також немаловажним є – збереження справедливості в залежності від внеску кожного індивіду. Інструментами побудови середнього класу можуть стати закони, згідно яких підприємства з певним рівнем доходу повинні відрховувати кошти на благодійність. Конфліктна парадигма заклала в методологію поняття “конфлікт”, який наряду із солідарністю є рушійною силою волевиявлення та цілепокладання. Саме на подолання цього конфлікту й покликані психологічні чинники прийняття управлінських рішень, як засіб подолання внутрішнього конфлікту підприємця. Інтерпретативна парадигма заклала в методологію напрями досліджень суспільства на мікрорівні та постулату, що основи поведінки людей закладаються духовними вихованням чи залежать від взаємодії із іншими індивідами. Роль держави тут проявляється в вихованні в суспільстві норм соціальної відповідальності, що відбувається на освітніх засадах. Але більша роль покладена саме на індивіда та підприємця в його обличчі.

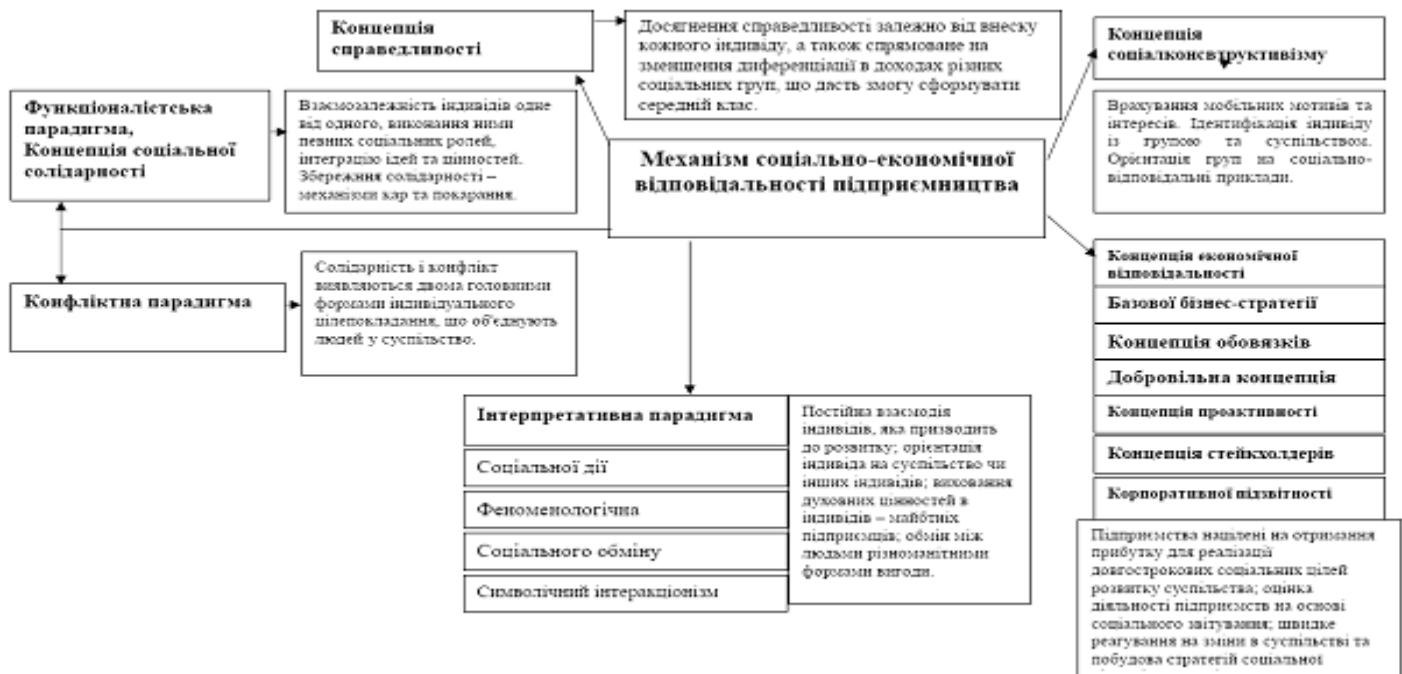

Рис. 1. Методологічний базис трансформації інституційних засад формування механізму соціально-економічної відповідальності підприємництва

Теорія соціалконструктивізму – інтеграція індивідів та подібність до груп та спільнот. Концепції соціальної відповідальності формують базис для орієнтації підприємств на отримання прибутку з метою покращення якості життя в суспільстві та активізації ролі в формуванні держави загального добробуту.

Література.

1. Головінов О. М. Соціальна відповідальність бізнесу: українські реалії і проблеми. / О. М. Головінов. – Економічний вісник Донбасу, 2014. - № 2. – С. 187-192.
2. Гриненко А. М. Соціальна справедливість як ключовий принцип у реалізації соціальної політики держави. / А. М. Гриненко. – Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу “Києво-Могилянська академія”]. Сер. : Педагогіка, 2009. – Т. 112. – Вип. 99. – С. 104-107.
3. Шумна Л. П. Соціальна справедливість як один із основних принципів надання соціальних послуг. / Л. П. Шумна. – Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. – Одеса: Фенікс, 2012. – Вип. 45. – С. 37-42.
4. Литовченко І. В. Структурно-функціоналістська парадигма в дослідженнях соціальних інститутів. / І. В. Литовченко. – Вісник Національного авіаційного університету. Сер. : Філософія. Культурологія, 2012. - № 2. – С. 48-51.
5. Дерев'янюк Ю. М. Соціальна та солідарна економіка: поняття та сутність, досвід та перспективи. / Ю.М. Дерев'янюк, Л. Г. Мельник, О.В. Кубатко // Mechanism of Economic Regulation, 2014. - № 3. – С. 89-98.
6. Ніколаєнко Н. Сутність поняття “соціальна солідарність” у працях Леона Дюгі та Максима Ковалевського. / Н. Ніколаєнко. – Юридична Україна, 2014. - № 6. – С. 14-20.
7. Стародуб Т. Особливості використання конструктивістської методологічної парадигми для дослідження міжнародного регіоналізму. / Т. Стародуб. – Політичний менеджмент, 2012. - № 4 (55). – С.9–22.
8. Черниш Н. Й. Соціологія: Підручник за рейтингово-модульною системою навчання. 5-те вид., переробл. і допов. / Н.Й. Черниш. – Київ: Знання, 2009. – 468 с.
9. Малик І. П. Основні концепції соціальної відповідальності бізнесу. / І.П. Малик. - Международная научно-практическая конференция “Инвестиционные приоритеты эпохи глобализации: влияние на национальную экономику и отдельный бизнес” (14-15 февраля 2008 г.). [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.confcontact.com/2008febr/5_malik.php.

References.

1. Holovinov, O. M. (2014) *Sotsial'na vidpovidal'nist' biznesu: ukrayins'ki realiyyi i problem* [Social Responsibility of Business: Ukrainian Realities and Problems]. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu*, 2014. № 2. Pp.187-192.
2. Hrynenko, A. M. (2009) *Sotsial'na spravedlyvist' yak klyuchovyy pryntsyp u realizatsiyi sotsial'noyi polityky derzhavy* [Social justice as a key principle in the implementation of social policy of the state]. *Naukovi pratsi [Chornomors'koho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu*

"Kyievo-Mohylyans'ka akademiya"]. Ser. : Pedagogika. V. 112. Vyp. 99. Pp. 104-107.

3. Shumna, L. P. (2012) *Sotsial'na spravedlyvist' yak odyn iz osnovnykh pryntsyviv nadannya sotsial'nykh posluh* [Social justice as one of the basic principles of the provision of social services]. *Aktual'ni problemy polityky: zb. nauk. pr.* Odesa: Feniks. Vyp. 45. Pp. 37-42.

4. Lytovchenko, I. V. (2012) *Strukturno-funktsionalist-s'ka paradyhma v doslidzhenniyakh sotsial'nykh institutiv* [Structural-functionalist paradigm in researches of social institutes]. *Visnyk Natsional'noho aviatyynoho universytetu*. Ser. : Filosofiya. Kul'turolohiya. № 2. Pp. 48-51.

5. Derev'yanko, YU. M., Mel'nyk, L. H. and Kubatko, O. V. (2014) *Sotsial'na ta solidarna ekonomika: ponyattya ta sutnist', dosvid ta perspektyvy* [Social and solidarity economics: concept and essence, experience and perspectives.]. *Mechanism of Economic Regulation*. № 3. Pp. 89-98.

6. Nikolayenko, N. (2014) *Sutnist' ponyattya "sotsial'na solidarnist'" u pratsyakh Leona Dyuhi ta Maksyma Kovalevs'koho* [The essence of the concept of "social solidarity" in the writings of Leon Dugi and Maxim Kovalevsky]. *Yurydychna Ukrayina*. № 6. Pp. 14-20.

7. Starodub, T. (2012) *Osoblyvosti vykorystannya konstruktyvist-s'koyi metodolohichnoyi paradyhmy dlya doslidzhennya mizhnarodnoho rehionalizmu* [Features of the use of a constructivist methodological paradigm for the study of international regionalism]. *Politychnyy menedzhment*. № 4 (55). Pp. 9-22.

8. Chernysh, N. Y. (2009) *Sotsiologiya: Pidruchnyk za reytynhovo-modul'noyu systemoyu navchannya. 5-te vyd., pererobl. i dopov* [Sociology: Textbook on the rating-modular system of training. 5th species., reworked]. Kyiv: Znannya. p. 468.

9. Malyk, I. P. (2008) *Osnovni kontseptsiiyi sotsial'noyi vidpovidal'nosti biznesu* [Basic concepts of social responsibility of business]. Mezhdunarodnaya nauchno-praktycheskaya konferentsyya "Ynvestytsyonnye pryorytety épokhy hlobalyzatsyy: vlyyanye na natsyonal'nyuyu ékonomyku y ot del'nyy byznes" (14-15 February 2008), available at: http://www.confcontact.com/2008febr/5_malik.php. (Accessed 16 March 2014)

Стаття надійшла до редакції 15.02.2015 р.

(<http://www.poligrafua.net/>)

bigmir)net

897

250

(<http://www.bigmir.net/>)

Броу.

ТОВ "ДКС Центр"